

de, en van zijn op-
gezien, zoolang men
cultuurleven. Ik heb
len pas „verschrikke-
hebben; met de ver-
ar „op dat hij ge-
n aan alle plaatsen

ryallen op het „wold-
vman's opvatting, en
d de linie willen ont-
d: ontwaak, gij die
en Christus zal over-
over zijn klacht van
andere plaatsen van
t dualisme heeft hij
„lamentationes“.

K. S.

issie zelf vraagt nu
van predikanten de
Hollanden en Utrech-
rdam, een commissie
renties over actuele
ben voor te bereiden
at ik op gronden, die
r juist houd, bedankt
op den eerst gelede-
aangekondigd, wed.
al der Vrije Universi-
vang 10 uur v.m. Na
ten hoopt daar Prof.
over: „Theologische
uit de heeren Dr. H.
Vlaardingen, Dr. P. N.

sch candidaat op an-
n het onze ervan ge-
verder op deze ma-

K. S.

ds veel gestaan van
an haar jubileum
n herhaling, die van
l kunnen gesproken
ien de herhaling van
en en schrijven over
as zijn, dat nog we-
gd op het werk, de
urzorging van krank-
aan. En die aandacht
ging zich ten doel sta-
in krankzinnigen. Z.

nam Maandag 8 Jun-
ennis bij een be-
dwijk“ bracht. De ge-
mer, en de geestelij-
en daar het een
daar gedaan wor-
erden gemaakt om
wen bezocht. En was
het werk op een
toch wel onder de
te wat voor de ge-
noet worden geda-
prof. Lindeboom
it heeft en nog werk-
heden, zoo verteld
met dit werk der
tegen niet onthoud-

r den Examin, he-
a kercke welke ge-
len sal, sich onder-
gevonden is, en
ffl.

Oldebroeck belang-
t, is der broederen
at Wesselus Groe-
vier deselve kerke
en sal, daertoe heb-
en aen den Schu-
n hem te vercrigen
n sal men schryven
enaer al ten Wyden-
n te vernemen, of
te hier henen be-
enaer van der El-
chryven. Indien hy
nen oock deselve
een vorschryft aen
e deses classis.

inderen oock dopen-
by syn, is geant-
sall, maer dat sie
1 arti. Synodi Na-
4, om deselve daer-
s daerby syn, opdat
wen worde, om die
liggen oft oock in

sich te houden heb-
en papen die heb-
ierop dat men nach-
n Raeden schryven
iet alle jedoch die
ren mochten reme-

de patiënten worden niet in een gesticht opgeborgen,
zoals misschien velen denken, maar in het groote ge-
meis, dat zij hebben, wordt zooveel mogelijk voorzien. De
menselijke sfeer heeft men weten te bewaren door het
ge paviljoen-stelsel. Een belangrijk onderdeel is de
arbeids-therapie. Deze bedoelt de patiënten aan het werk
te zetten, bezig te houden en hun gedachten af te leiden.
Daarbij gaat het niet om het werk, maar om de patiën-
ten, want vaak moet werkgelegenheid worden gezocht.
Door de mannen wordt veel buiten gewerkt: aanleg van
voetbalveld, in den moestuin, ontginning, etc.; ande-
ren werken op de timmerwerkplaats, in de matten-
makerij, etc. Evenzoo vindt men werk voor de vrouwe-
lijke patiënten. Door dezen arbeid zijn alle organen in
actie, er is een zekere spanning; de rust overdag en
nachts is beter; en de patiënt krijgt niet het idee tot
niets nut te zijn.

De Ringnald gaf een causerie over den psycholo-
gischen kant van het werk. Aan de geesteskranken
moet zooveel mogelijk worden geschonken, wat de kerk
ook den gezonden geeft, de gemeenschap der heiligen.
Daarin heeft ieder, die op de stichting werkt, zijn taak
te zien. Kerk en stichting kunnen elkaar dan ook niet
missen. Is voor iederen zielszorger het van belang de
psychologie van den mensch te kennen, zeker voor hem,
die zielszorger is onder de geestelijk zieken. Het is niet
voldoende het evangelie te brengen, in het ambt te
staan, en verder niets te doen; neen, daar is een be-
dijning van het ambt. De zielszorger heeft te kiezen,
welk woord hij brengen moet. Menschenkennis is nood-
ig. De wijsheid, van God geschonken, moet praktisch
worden beoefend. Daarbij geeft de Heilige Schrift het
uitgangspunt (Jezus en de Samaritaansche vrouw, Jezus
en de Kananeesche vrouw, etc.). De steun van hen, die
op dit terrein werken ligt in den Bijbel.

Het werk is zeer moeilijk, maar van God geboden.
Daarom is algemeene bekendheid daarvan eisch, opdat
de Christenen, het kennende, het in hun gebed gedenken.
K. v. d. H.

Centrale Diaconale Conferentie.

Het Comité van de Centrale Diaconale Conferentie be-
doelt, dat de 47e Conferentie D.V. op Woensdag 30 Sep-
tember a.s. te Utrecht zal gehouden worden.

Aan de Diaconieën werd verzocht de punten ter be-
handeling en de namen voor candidaat-comité-lid in te
zenden aan het adres van den Ien Secretaris, M. C.
Wijnheek, Soestdijk.

De inzending kan tot uiterlijk 15 Juli geschieden.

Een dichters-jubileum.

De wilde wingerd. 1911—1936. Ingeleid en
samengesteld door Roel Houwink. — U. M.
„Holland“, 1936.

Er worden tegenwoordig zooveel jubilea gevierd,
dat de groote betekenis van het herdachte ge-
beuren dikwijls zeer relatief is. Dat ook dichters
gevierd worden, feestelijk en officieel, zijn we al
gewend, hoewel de jubilarissen dan meestal zeven-
tig jaren torsen. Dat het 25-jarig dichterschap
herdacht wordt, is een minder veelvuldig voor-
komend verschijnsel. Maar daarom is het niet
overbodig.

Zonder het zich-zelf-zeer-overschattend oordeel
van de 80-ers te aanvaarden, die beweerden dat
dichters „de koningen van het leven“ zijn, mogen
we toch wel erkennen, dat dichters bijzondere

veert worden, namelijk Putten ende Elspeet.
(Iactum).

10. Aengaende die confirmatie Reiniri Wincopii
(de Barneveld), heeft den broederen goet gedocht,
dat men deselve so lange op schurten sal, tot dat
hy in eener benaubarer gemeenten met ten avont-
mael gegaen sij.

11. Also in den Synodo te Arnheim besloten is, dat
die aencomende dienaeren van den classe onder
welken sie syn, bevestiget sullen werden, hebben
die broeders goet ende nodich gevonden deselve
resolutie nae te volgen, ende sullen confirmeert
worden.

Joannis Luntius (Voorthuisen) als hy syne at-
testatie van Zutphen sal vertoont hebben, Tile-
mannus Mylius ende Wesselus Groeningensis,
waertoe committeert syn Winandus Johannis om
Wesselum, ende Wilhelmus Wirtzfeldius om Lun-
tum ende Tilomannum te confirmeeren. (is gedaen)

12. Soo veel oock die confirmatie der anderen twee
dienaeren namelijk Wesseli Salingensis (Heerde)
ende Timanni Elberti (Garderen) aengaet, is be-
sloten dat deselve oock opgeschoort sal worden,
totdat Wesseli Salingensis syn attestatie sal ver-
toont hebben, ende Timannus wyders examineert
sal syn.

13. Men sal den heeren te kennen geven de noot-
wendicheit der scholen op etlike populosche door-
pen. (is gedaen)

14. Der classis laet hem qualick gevallen dat Gerar-
dus Verstegus die met consent der van Garderen
daerhenen gecomen is, ende buiten consent daer-
van gescheiden, gelyck oock buiten vorweten des
classis, hebben derwegen die broederen besloten
dat men hiervan aen den Zutphischen classen
schryven sal, ende hen die saecken te kennen

mensen zijn. Hun zeldzaamheid verleent hun
grooter waarde, en dit geldt nog in dubbelen zin
voor de christen-dichters.

Ons volk waardeert maar weinig zijn dichters
van vroegeren en lateren tijd. Onze zoo geprezen
nuchtere aard is daar niet geheel onschuldig aan;
de zin voor het ware zoekt bevrediging van lees-
lust in romans die het leven teekenden zoo als
dat is. Voor heel veel menschen hangt om poëzie
een waas van onwezenlijkheid, die haar hoogstens
geschikt maakt voor dweepende jonge meisjes.
Tendeel is de dichter hiervoor verantwoordelijk
te stellen. De leer van het individualisme, de jacht
op het welluidend-klinkende woord en de oorspronkelijkste
beelden, die de verstaanbaarheid
dikwijls niet bevorderen, deed de poëzie worden
een aesthetisch genoegen voor een kleinen, ver-
fijnden kring. Tusschen dichters en het groote
publiek gaapte een geweldige kloof.

Wel hebben enkele latere, vooral socialistische,
dichters getracht het volk weer te bereiken, door
in den volkstoon te dichtten, en niet geheel zonder
resultaat, maar tot een echte volkskunst is het
nooit gekomen.

In onze kringen is het niet veel beter. Wel
worden door onze „gewone menschen“ meer ver-
zen gelezen, dan buiten onze kringen het geval
is. Het godsdienstige lied heeft altijd gesproken
tot de harten van velen en zal dit blijven doen.
Doch het dichterslijk gehalte dezer liederen is meest-
al zoo gering, dat men hier niet, of nauwelijks
kan spreken van poëzie. En jaren lang, na 1880,
schijnen de christelijke dichters verdwenen te zijn.
Pas in het begin van onze eeuw, voor den grooten
oorlog, kwamen er enkelen met een geluid, waarin
andere tonen doorklonken, dan bij „de“ poëzie.
Het waren Geerten Gossaert, die met groot mees-
terschap over de taal, in zware rhetorische beeld-
spraak soms, maar opzettelijk „on-volksch“, zijn
worsteling naar het licht uitzong — en toen zweeg;
en Seerp Anema, die zijn godsdienstigen inhoud
niet kon losmaken van den door hem later zelf
verafschuwden individualistischen vorm, en toen
eveneens zweeg.

Naast hem verscheen de aanvankelijk schuchtere
gestalte van Willem Eduard Keuning, beter bekend
onder zijn pseudoniem Willem de Mérode. Zoekend
en tastend ging hij zijn weg. En nu, na vijf en
twintig jaren, schrijft hij nog, en is zijn geluid
voller en eigener geworden. Van jong dichter, in
vele opzichten afhankelijk van anderen, is hij ge-
worden een man, naar wien jongeren opzien als
hun meester. Hij heeft zich moeizaam de plaats
verworven, waarop hij nu staat; hij is ook voor
andere denkers de christelijke dichter van dezen
tijd geworden.

Daarom is het heel goed gezien, om hem nu
te huldigen, niet met een vloed van waardeerende
woorden alleen, maar met een toegelichte bloem-
lezing uit zijn eigen werk. De dichter moet nader
komen tot het volk. Wij allen hebben een plicht
in dezen te vervullen. De dichter niet alleen, om
te woekeren met de talenten die God hem gaf
en die aan te wenden tot eer van God en voordeel
voor den naaste, maar ook wij anderen, om de
schare te vormen, waarin zijn woord weerklank
kan vinden. Door deze samenwerking zal de poëzie
niet blijven een luxe voor weinigen; maar een
levensbehoefte voor velen.

Niet ieder leest even gemakkelijk een vers. Toe-
lichting zal voor velen gewenscht zijn. Deze blijkt
in bovengenoemden bundel in goede handen te
zijn bij Roel Houwink. Niet alleen verklaart hij

geven door eenen brieff aen Henricum Dibbitz.
(gedaen.)

15. Wat die profanatie des Sabbatht belangt vindt
der Classis vor raedsam, dat men nochmaels eens
den Hove te kennen geve deselve, opdat sie aff-
gesteld worde. (gedaen.)

15. Die broederen vinden vor raedsaem, dat een
dienaer die een gewijs (gewis — een of ander) boek
vornemt te prediken, synen kerckenraedt om ad-
vys aanspreken sal om te vernemen oft hel oock
stichtelick sy offte niet. Item dat die dienaar daer
geen kerckenraedt en is den classen offte eenige
benaubarte dienaeren om raedt aanspreken sall.

17. Heeft wyders oock den broederen goet gedocht
dat op den platten lande het Avontmael niet uit-
gedeelt sal worden, als by advys end raedt des
classis offt der benaubarer kercken.

18. Vindt der classis wyder voor goet dat soe
menichmal der classis vergaderen sal, iemant uit den
selven bevolen sal worden op den naestvolgenden
classen een predich te doen. Ende is vor dese
reise opgeleit Johanni Luntio, ende is hem die
text gegeven Joan 3 Sic deus diligit mundum.

19. Is oock geresolveert dat men aenmaninge doen
sal by den Hove op het onderholt der weduwen
der afgestorven dienaeren. (Gedaen.)

20. Dewyle daer een onordeninge is in der inse-
gninge der eelieden, die nae gedaenen predich plach
te geschieden, heeft der Classis vor goet aengesien
dat die insegninge anders niet en behoort te ge-
schieden als onder der predich by der gemeente,
ende dewijle veele sich daer inne mochten be-
waeren, so hebben die broders oock verordon-
neert, dat eenen dach in die weke gestelt werde,
welken gelyck die kindtdoope alsoo oock die in-
segninge der eelieden geschiede.

zeer kort den inhoud van het gedicht, maar tevens
wijst hij de plaats ervan aan in de ontwikkelings-
geschiedenis van den dichter. En hierbij heeft hij
tevens gelegenheid die ontwikkeling als een voort-
schrijdend proces van geestelijken groei te teeke-
nen.

Het eerste gedeelte van de inleiding geeft een
literair-historisch overzicht van de poëzie sinds
den aanvang van de twintigste eeuw. Nauwkeurig
tracht Houwink aan te geven het milieu, waarin
de Mérode optrad, en de krachten en invloeden
die daarop werkten. Dit is daarom van zoo veel
belang, omdat er steeds in latere verzen, herinne-
ringen gehoord worden van vroeger doorloopen
stadia. Maar levens blijkt er uit hoe de Mérode
zich moeilijk heeft losgemaakt, en den durf heeft
gehad tijdelijk vrijwel alleen te staan. De keuze
der verzen uit de verschillende bundels is met
zorg geschied. Niet zoo, dat uit elken bundel de
mooiste gedichten gekozen zijn, maar die, welke
het meest typeeren de veranderende houding van
den dichter.

De zoekter van schoonheid wordt gedurig ster-
ker zoeker naar God. De mystieke gevoelens die
zich in zijn religieus leven gaan openbaren, uiten
zich enerzijds in embleem-gedichten, anderzijds
in een zekere verachting van de aardse schoon-
heid. Het emblema „stomme beelden ende noch-
tans sprekende“, zoo geliefd in de 17e eeuw, leert
door de dingen van de aarde heen te zien naar
het hoogere, dat hun beteekenis geeft. De Mérode
grijpt met deze dichtsoort terug naar vorige
eeuwen, waarin de christelijke poëzie een groote
plaats had. Te weinig wijst Houwink op deze
tendenz bij den dichter. Doordat het aardse
beeld gaat worden van iets hoogers, verliest het
dikwijls veel van zijn waarde op zich zelf, en dit
kan leiden tot een mystieke verachting van het
aardse. Ook dit blijkt m.i. soms bij de Mérode,
b.v. in de kwartijn:

Die boven 't leven niet den dood verkoort,
Niet willig lijf en goed voor U verloor,
Maar al den waardeloozen ballast meedraagt,
Komt, zwaarbelast, Uw enge poort niet door.

Heel groot is het aantal dezer verzen niet, want
steeds helderder wordt 's dichters kijk, steeds
positiever zijn belijden. Zijn psalmerijming toont
aan dat hij voelt zijn roeping voor de gemeente,
zooals Houwink terecht opmerkt. Doch niet het
zuiver kerkelijke lied is het beperkte terrein, waar-
op de christendichter mag optreden. Vrees voor
aestheticisme, het zoeken naar schoonheid alleen,
behoeft hij niet te koesteren, want zijn aestheti-
cisme zal zijn het bezingen van den Schoone, die
zich overal openbaart. En ook dat heeft de Mérode
gezien. De bloemlezing sluit met een gedicht
„Finis“, dat eindigt:

Als kind'ren van Gods koninkrijk
Zijn wij herboren, sterk en vrij.
God boog de rechte lijn; 't begin
Raakt aan het eind, de cirkel sluit.
De hemel heeft zijn zaalge buit.
En — hartsverlies blijkt hartsgewin.

De Mérode verdient dat hij veel gelezen wordt.
Moge onze wensch bij dit jubileum verwezenlijkt
worden in de toekomst, dat dichter en volk meer
nog naar elkaar toe groeien, opdat een gezonde
christelijke volkskunst ons deel worde.

Deze bloemlezing kan daartoe allereerst bij-
dragen.

Gr.

H. S.

21. Sal wyder het Classis versoecken, dat het Hoff
aen den Schulteis van Doorspeet schrijve, da hy
een huis wil temmeren aen den torn aldaer, in-
sonderheit deweile daer abrede een merckelick
somma gelts vorhanden is. Met orsaek dat sie
haere predich tegenwordich in eener herberge
holden. (Gedaen.)

22. Dewyle nu een wyle tyts die kinderen in der
latinische Scholen den Catechismus in der Ker-
cken niet opgeleit en hebben, so heeft der classis
vor goet aengesien, dat dit selve nu vortan weder-
om sall gecontinueert werden.

23. Hoe men sich dragen sal, als eenen dienaar iet
vervalt buiten tyt des classis. Hierop is geantwoort,
dat men die saeck sal refereren aen den praesidem
des vergaenden classis, ende syne kercke, ende in
gevalle dat die kerck te swaer valt, dat als dan
der praeses sal aen die benaubarde kercke schry-
ven, ende dit alles by provisie.

24. Off het georlofft sie, dat susters ende broders
aen malcanderen geheilicht worden. Hierop is
geantwoort, dat dewyle het godes wort niet ver-
boden en heeft, maer alleen tegen die eerbaarheid
des houwelicken staets strijdet ende tegen die olde
gewonheit deses vorstendoms, dat sie gehalten
syn aen consent vant Hoff te vercrigen.

25. Die plaetse des naesten classis is genoemt El-
burch, ende sal gehalten werden in den aen-
vanck Septembris.

26. Syn also die broederen deses classis nae gehol-
dener censura gescheiden.

WILHELMUS WIRTZFELDIUS,
praeses classis.
WINANDUS JOHANNIS, assessor.
JOANNES LUNTIUS, scriba.
(Wordt vervolgd.)